

PM Rotel II (Dnr 2015/000662)

**Prövning i Högsta domstolen av Mark- och
miljööverdomstolens dom den 8 maj 2019 i mål nr P
4498-18 avseende detaljplan för Kristineberg 1:10 m.m. i
stadsdelen Kristineberg, Dnr 2011-09773-54**

Yttrande till Högsta domstolen, mål nr Ö 2914-19
Svarstid den 23 augusti 2019

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Till Högsta domstolen överlämnas yttrande i mål nr Ö 2914-19 enligt stadsledningskontorets förslag, bilaga 1 till promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 27 juni 2016 att anta detaljplan för del av fastigheten Kristineberg 1:10 m.fl. i stadsdelen Kristineberg, Dp 2011-09773-54. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt av Stockholms Naturskyddsförening. Mark- och miljödomstolen fann mot stadens bestridande att Naturskyddsföreningen skulle tillerkännas klagorätt i målet. Domstolen kom vidare fram till att detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan och att en miljökonsekvensbeskrivning därför borde ha upprättats i enlighet med PBL, och upphävde detaljplanen i sin helhet.

Staden överklagade domen till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) som meddelade prövningstillstånd. Till skillnad från mark- och miljödomstolen har MÖD rätteligen bedömt att det av PBL inte följer någon klagorätt för Stockholms Naturskyddsförening i detta fall men att Stockholms Naturskyddsförening ändå har klagorätt genom en tolkning av PBL och förvaltningslagen i enlighet med den s.k. Århuskonventionens artikel 9.3. MÖD avslår stadens överklagande på den grunden att det av planhandlingarna inte går att bedöma vilka naturvärden som finns i området och vilka konsekvenser planens genomförande kan få i det avseendet och att planhandlingarna således inte uppfyller kraven i PBL, innebärande att kommunens beslut att anta detaljplanen ska upphävas.

Staden har överklagat domen till Högsta domstolen. Staden hemställer att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och yrkar att Högsta domstolen med ändring av underinstansernas avgöranden fastställer kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen. Staden har begärt anstånd med att utveckla grunderna för överklagandet samt ange skälen för prövningstillstånd i avvaktan på kommunstyrelsens beslut i frågan om överklagandet ska vidhållas.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Mina synpunkter

I Stockholms stad antas ett stort antal detaljplaner varje år som berörs av den nu aktuella frågan om klagorätt. Det har under den senaste tioårsperioden kontinuerligt pågått utredningar och diskussioner om hur planprocessen kan effektiviseras. För samhällsbyggandet och viljan att investera är det viktigt att ha klara spelregler och tydlighet kring vad som gäller juridiskt. Små och medelstora företag har inte råd att medverka om tillståndsförfarandena är förknippade med stora osäkerheter. Ärendet syftar inte till att förringa miljöorganisationers viktiga roll i planprocessen utan endast att klargöra en viktig rättsprincip avseende klagorätten eftersom en oklar praxis om rätten att överklaga detaljplaner riskerar att försvåra stadsutvecklingen i Stockholm.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Till Högsta domstolen överlämnas yttrande i mål nr Ö 2914-19 enligt stadsledningskontorets förslag, bilaga 1 till promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 15 augusti 2019

JOAKIM LARSSON

Bilagor

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande
2. Överklagande till Högsta domstolen
3. Svea hovrätts, Mark- och miljööverdomstolen, dom 2019-05-08 i mål nr P 4498-18

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 27 juni 2016 att anta detaljplan för del av fastigheten Kristineberg 1:10 m.fl. i stadsdelen Kristineberg, Dp 2011-09773-54. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt av Stockholms Naturskyddsförening. Bland annat anfördes att stadens ställningstagande i fråga om miljöpåverkan var felaktigt med hänsyn till påverkan på naturvärden. Enligt plan- och bygglagen får en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken överklaga ett beslut att anta en detaljplan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för verksamheter eller åtgärder som anges i 4 kap. 34 § PBL. Mark- och miljödomstolen fann mot stadens bestridande att Naturskyddsföreningen skulle tillerkännas klagorätt i målet. Domstolen kom vidare fram till att detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan och att en miljökonsekvensbeskrivning därför borde ha upprättats i enlighet med PBL. I och med att detaljplanen i strid med PBL saknade en miljökonsekvensbeskrivning upphävdes detaljplanen i sin helhet.

Staden överklagade domen till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) som meddelade prövningstillstånd. Till skillnad från mark- och miljödomstolen har MÖD rätteligen bedömt att det av PBL inte följer någon klagorätt för Stockholms Naturskyddsförening i detta fall. MÖD har emellertid bedömt att Stockholms Naturskyddsförening ändå har klagorätt genom en tolkning av PBL och förvaltningslagen i enlighet med den s.k. Århuskonventionens artikel 9.3. MÖD avslår stadens överklagande på den grunden att det av planhandlingarna inte går att bedöma vilka naturvärden som finns i området och vilka konsekvenser planens genomförande kan få i det avseendet. Det är därför inte möjligt att bedöma om detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan och inte heller om det har gjorts en rimlig avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Planhandlingarna uppfyller således inte kraven i PBL vilket är en sådan brist som innebär att kommunens beslut att anta detaljplanen ska upphävas.

Staden har överklagat domen till Högsta domstolen. Staden hemställer att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och yrkar att Högsta domstolen med ändring av underinstansernas avgöranden fastställer kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen. Staden har begärt anstånd med att utveckla grunderna för överklagandet samt ange skälen för prövningstillstånd i avvaktan på kommunstyrelsens beslut i frågan om överklagandet ska vidhållas.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 juli 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontorets synpunkter framgår av bifogat förslag till yttrande. I yttrandet utvecklas skälen för prövningstillstånd i huvudsak enligt följande. Det saknas vägledande avgöranden om hur klagorätten för miljöorganisationer ska bedömas avseende beslut enligt PBL i fråga om detaljplaner och det är därför av vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen. Staden bedömer att PBL uttömmande reglerar klagorätten för miljöorganisationer i fråga om detaljplaner. MÖD:s slutsats om betydelsen av Århuskonventionens artikel 9.3 för svensk rättstillämpning är för långtgående. Det är tveksamt om Sverige är bundet av bestämmelserna i Århuskonventionens artikel 9.3, vare sig EU-rättsligt eller som anslutande part till konventionen. Av rättspraxis framgår att svenska domstolar har olika syn på frågan. Ett klargörande från Högsta domstolen är nödvändigt för den fortsatta rättstillämpningen.